

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA‘LIMI
VAZIRLIGI**

**NAVOIY VILOYATI PEDAGOGLARNI YANGI
METODIKALARGA O‘RGATISH MILLIY
MARKAZI**

**TA‘LIM TIZIMIDA YANGI METODIKALAR
VA ULARDAN FOYDALANISHNING AMALIY
ASOSLARI**

**RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

T O‘ P L A M I

Navoiy-2023

Ta'lim tizimida yangi metodikalar va ulardan foydalanishning amaliy asoslari. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. – Navoiy: Navoiy viloyati PYaMO'MM nashri, 2023. 366 b.

Navoiy viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazida tashkil etilgan "Ta'lim tizimida yangi metodikalar va ulardan foydalanishning amaliy asoslari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plamida uzluksiz ta'lim tizimida tadqiqot olib borayotgan mutaxassis-olimlar, mustaqil izlanuvchilar ilmiy-nazariy izlanishlarining amaliy tadbiqlari keltirilgan. Raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish borasidagi tajribali maktab o'qituvchilarining taklif va tavsiyalari, umumta'lim fanlarini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda ta'lim, fan, xalqaro aloqalar va boshqaruv faoliyatining ustuvor yo'nalishlarini rivojlantirish hamda "Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili" Davlat dasturida belgilangan vazifalar doirasida bajarilayotgan izlanishlarga bag'ishlangan ilmiy tadqiqot natijalari yoritilgan.

Konferensiya materiallaridan oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari, umumta'lim maktablari o'qituvchilari, magistrantlar va iqtidorli talabalar hamda shu sohada ilmiy ish olib borayotgan tadqiqotchilar foydalanishlari mumkin.

TAHRIR HAY'ATI

<i>Ro'ziqulov F.R.</i>	- psixologiya fanlari nomzodi, dotsent
<i>Pulotov A.M.</i>	- pedagogika fanlari nomzodi. dotsent
<i>Suvonov O.O.</i>	- kafedra mudiri, dotsent
<i>Cho'liyev E.A.</i>	- fizika-matematika fanlari nomzodi, dotsent
<i>Xasanova Sh.B.</i>	- kafedra mudiri, dotsent
<i>Djurayeva P.S.</i>	- dotsent v.v.b.
<i>Qurbonova X.T.</i>	- katta o'qituvchi
<i>Hamdamova N.X.</i>	- katta o'qituvchi
<i>Boboqulov J.Q.</i>	- UKTTE bo'limi boshlig'i

Texnik muharrir:

Jalilov D.J.

Maqolalar mazmuni va ma'lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas'ul.

Konferensiya materiallari to'plami Navoiy viloyati PYMO'MM Ilmiy-metodik kengashi (2023-yil 28-fevral, 2-sonli) qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

KIRISH SO'ZI

Assalomu alaykum!

Aziz mehmonlar, anjuman ishtirokchilari! "Ta'lim tizimida yangi metodikalar va ulardan foydalanishning amaliy asoslari" mavzusidagi bugungi respublika onlayn ilmiy-amaliy anjumanida, (videokonferensiyada) Siz muhtaram mehmonlar, ilm-ma'rifat ahli bilan muloqotda bo'lishni o'ta mamnuniyat bilan qabul qilaman.

Bugungi kunda dunyo taraqqiyotini ilm-fan va axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi.

Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoev mamlakatimizdagi ijtimoiy jarayonlar haqida ishonchli axborot berish maqsadida matbuot anjumanlari, brifinglar, mediaturlar tashkil etilmoqda, hayotimizdagi muammo va hodisalarga tezkor munosabat bildirilmoqda, ularning veb-saytlar, ijtimoiy tarmoqlar, mobil missenjerlardagi sahifalari yangilab borilmoqda. Bugun biz hamma sohada, jumladan, ommaviy axborot vositalarini rivojlantirish borasida yutuqlar bilan birga, kamchiliklar va nuqsonlar bo'lishi ham tabiiydir. Jahonda shiddat bilan davom etayotgan globallashuv, inovatsion texnologik jarayonlarning murakkablashishi va tezlashishi natijasida axborot xurujlarining inson ruhitiga tasirining mohiyatini ochib berish, insondagi o'ziga xos psixologik xususiyatlar rivojlanishini ob'ektiv aks ettirish muammosi yuzaga kelmoqda. Axborot xurujlari olam shaxsning psixologik, ijtimoiy, madaniy, axloqiy xususiyatlariga katta o'zgarishlar olib kelmoqda. Shu nuqtai nazardan insoniyatning xususan, yoshlarning butun dunyo bo'ylab duch keladigan asosiy muammolardan biri internetga tobelik bo'lib, o'z-o'zidan yoshlarning kundalik turmush tarziga, kasbiy tayyorgarligi va kamolotiga sezilarli darajada salbiy ta'sirini oldini olish, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish metodikasini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etib bormoqda. Axborot texnologiyalardagi taraqqiyot yoshlarimizni, o'sib kelayotgan avlod uchun yangi qirralarni ochilishiga imkon bersa-da, undan foydalanishning ham o'ziga xos muammolari mavjud. Bolalar internetdan foydalana turib yovuz niyatli odamlarga duch kelib qolmoqdalar. Internetdagi noma'lum kishi bilan muloqot ishonchli va do'stona munosabat o'rnatishga imkon yaratadi. Jinoyatchi ushbu afzallikdan foydalangan holda tajribasiz yoshlarni o'ziga bog'lab olmoqda. Siz farzandingizni interetdagi xavfdan asray olasiz, qaysiki uni tarmoqdan qanday foydalanayotganligini nazorat qila olsangiz. Jinoyatchilar bolalar bilan chatda lahzali axborotlar almashtirishda, elektron pochta yoki forumlardan foydalanib aloqa o'rnatish ustunligiga erishmoqda.

Bu esa, yoshlarda axborotni tahlil qilish kompetentsiyasini rivojlantirish va har qanday axborot xurujlariga qarshi kurashish ko'nikmasini shakllantirish ta'lim tizimida faoliyat yuritayotgan fidokor ustozlarimizning asosiy vazifalaridan biridir.

Shu o'rinda aytib o'tish kerakki, keyingi vaqtlarda mamlakatimizga nisbatan axborot-psixologik tahdidlar sodir etilmoqda. Xususan, ular hozirgi zamon ommaviy axborot vositalaridan foydalanish orqali dunyoning turli hududlarida o'zlariga mos mafkuraviy muhitni shakllantirish maqsadlarini ko'zlamoqda.

Pedagogik markazimizda amalga oshirilayotgan ishlarning asosiy mazmuni bu - yoshlarni milliy g'oya ruhida tarbiyalash, ularni ilmiy-tadqiqot ishlariga jalb qilinishini kuchaytirish, dars mashg'ulotlari sifatini yuqori darajada ta'minlashhamda ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalarni amaliyotga joriy etish, yuqori malakali ilmiy-pedagogik kadrlar salohiyatini ko'tarish, ta'lim ko'rsatkichlari sifatini nazorat qilish tizimini uzluksiz takomillashtirish, ta'limning ishlab chiqarish bilan integratsiyasi darajasini ko'tarish, mehnatga bo'lgan munosabatini tubdan o'zgartirish va ijro intizomiga qat'iy rioya qilishni talab etadi.

“Umumta'lim maktablari ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning dolzarb muammolari va yechimlari” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumanni maqsadi ilmiy izlanuvchilarning nazariy va amaliy tavsiyalarini, ta'lim jarayoniga xalqaro tajriba va innovatsiyalarni tadbiq etish, taklif va tavsiyalarni umumlashtirish, fanlarni o'qitishda innovatsion-pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy qilish, uzluksiz ta'limdagi mavjud uzviylikni takomillashtirishdan iboratdir.

Hurmatli anjuman ishtirokchilari! Ta'lim tizimidagi innovatsion islohotlarga kreativ yondashuv, milliy ta'lim va uzluksiz malaka oshirishni hamkorlikda tashkil etishda mamlakatimizda ta'lim sohasini rivojlantirish, xalq ta'limi muassasalarini dunyo reytingining yuqori pog'onalarida turadigan ta'lim muassasalari bilan raqobatlasha oladigan ta'lim dargohlariga aylantirish maqsad qilib qo'yilgan. O'ylaymanki, ushbu anjuman ham o'ziga xos tarzda muayyan maqsadlarimizni amalga oshirish, innovatsion yondashuvlar milliy ta'lim tizimini takomillashtirishning zamonaviy tadqiqotlar asosidagi munozaralar bilan boyitishga xizmat qiladi.

Qadrli anjuman ishtirokchilari va aziz mehmonlar!

Shu fursatdan foydalanib, anjumanda ishtirok etayotgan hurmatli professor-o'qituvchilar, ustoz va murabbiylarga, ilmiy konferentsiyaga tashrif buyurganingiz uchun o'z minnatdorchiligimni bildirgan holda, Sizlarga mustahkam sog'lik, ilm-fan yo'lidagi xayrli ishlaringizda omadlar tilayman. Anjumanni o'z nufuzi jihatdan yuqori ilmiy saviyada samarali o'tishiga tilakdoshman.

F.R. Ro'ziqulov
Navoiy viloyati PYMO'MM direktori

Qodirova F.U., Dehqonova M.G'.	Zamonaviy ta'lim tizimida neyrologopedik yondoshuvlarning o'rni	191
Mo'minov S., Alimova G.	Umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'lim	194
Джураева П.С.	Жалпы орта білім берунмектептерінде инклюзивті білім беруді ұйымдастыру	199
Qurbonova X.T.	Inklyuziv ta'limda nogiron bolalarni o'qitish	202
Ishmatova O.S., Xusnuddinova Z.	Alohida ehtiyojli boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishda yangi metodikalar va ulardan foydalanishning amaliy asoslari	204
Джураева П.С.	Инклюзивті білім беру мәселелері және оны шешу жолдары	211
Usmonova D.T.	Bo'lajak pedagoglarda inklyuziv kompetentlikni rivojlantirishning konseptual asoslari	215
Qurbonova X.T.	Inklyuziv ta'lim sohasida imkoniyati cheklangan bolalarni tarbiyalash	218
Ibadullayeva Sh.N., Bo'ronboyeva Sh.Q.	Imkoniyati cheklangan shaxslar uchun yaratilgan imtiyozlar	220
Қўзиева С.А, Ҳамроева З.	Умумтаълим мактабларида инклюзив таълимни ривожлантириш масалалари	223
Бегманова Г.	Өзбекстан республикасының мектепке дейінгі және бастауыш білім беру жүйесіне инклюзивті білім берудің жаңа технологияларын енгізу және интеграциялау	225
Ibadullayeva Sh.N., Bo'riyeva D.A.	Hozirgi kunda rivojlanib borayotgan surdo pedagogika	228
Кобилова Ш.Х.	Инклюзив таълим муҳитида ўқувчиларни хавфсиз ҳаётга ундаш мотивини ривожлантириш	232
Abdullayeva Yu.M.	Eshitishda kamchiligi bor bolalarni inklyuziv ta'limga jalb etish	235
Ibadullayeva Sh.N., Maxkamova N.B.	Inklyuziv ta'lim: Muammo va yechimlari	240
Qurbonova N.T.	Ta'limda imkoniyati cheklangan bolalarni o'qitish, tarbiyalash	243
Axmadova G.O.	Ta'lim tizimiga inklyuziv ta'lim shaklini joriy etish	246
Азимкулова Ю.А	Инклюзивті тәлім үдерісінде мүгедектігі болған балаларға психологик қызметті ұйымдастыру.	248
Құдайбердиева Б.	Инклюзивті тәлімде қолданылатын инновацион әдістерді таңдау	251
Абдуллаева К.	Инклюзивті тәлім үдерісінде мүгедек балаларды үйірмелерге жұмылдыру	254
Нұржанова П.	Инклюзивті білім беруді оқыту методикасын үйрену	257
Ешова И.	Әртүрлі пәндерді оқытуда мүмкіндігі шектеулі	259

rassomchilik, tasviriy san'at, kulol- chilik, jismoniy tarbiya va sport, kompyuter, tikuvchilik hamda boshqa maktabdan tashqari to'garaklar bilan qamrab olinadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, imkoniyati cheklangan bolalar maktablarida amalga oshirilayotgan ushbu amaliy qadamlar va kerakli zaruriy chora-tadbirlar natijasida ushbu tizimdagi mavjud muammolar o'z yechimini topishi hamda jami- yatda imkoniyati cheklangan bolalarning ruhiy-psixologik holatlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

IMKONIYATI CHEKLANGAN SHAXSLAR UCHUN YARATILGAN IMTIYOZLAR

*Ibadullayeva Sh.N.,
ChDPU o'qituvchisi,
Bo'ronboyeva Sh.Q.,
ChDPU talabasi*

Dunyojamiyatidaimkoniyaticheklanganbo'lishiga qaramay turli sohalarda ulkan cho'qqilarni zabt etgan insonlar kam emas. Bularning barchasi ichki olamning - qalb va ruhning salomatligidadir. Har yili 3-dekabr "Xalqaro nogironlar kuni" bayram sifatida nishonlab kelinadi. 3-dekabr kuni homiyilar tomonidan tashkil etilgan bayramlar bo'lib o'tadi. Bayramdan so'ng ular tomonidan tashkil etilgan sovg'alar topshiriladi. Bundan tashqari yurtimizda ham mana shunday insonlar uchun qulay shart-sharoitlar, bepul va sifatli ta'lim olish uchun imtiyozlar yaratilgan. Imkoniyati cheklangan shaxslar ham ta'lim olish, o'z huquqlarini himoya qilish, biror bir kasbning egasi bo'lish huquqiga ega. Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev imkoniyati cheklangan shaxslar uchun bir qanchaqonunlarqabulqilgan.

Shunday qonunlardan biri Prezidentimizning "Nogironligi bo'lgan shaxslarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2017-yil 1-dekabrda PF-5270-son Farmoniga muvofiq kirish imtihonlarida ishtirok etgan nogironligi bo'lgan shaxslarni oliy ta'lim muassasalariga abituriyentlarni qabul qilishning umumiy sonidan qo'shimcha ravishda ikki foizli davlat granti asosidagi kvota ajratish tartibini joriy etish belgilangan. Bu qonun I va II guruh nogironligi bo'lgan shaxslar uchun qabul qilingan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim muassasalariga test sinovlari orqali qabul qilish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida" 2019-yil 14-maydagi PQ-4319-son qarorida oliy ta'lim muassasasiga qabul bo'yicha test sinovlari tashkil etilayotgan o'quv yilidan avvalgi yillarda ta'lim muassasalarini tugatgan abituriyentlardan bazaviy hisoblash miqdorining yarim baravari miqdorida to'lov to'lashi belgilangan. Nogironligi bo'lgan shaxslar mazkur to'lovdan ozod etilgan. Bu ham ularga yaratilgan imtiyozlardan biridir.

BMT ning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyasi nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari tengligi, ayniqsa, ayollar va bolalarning ta'lim olishi, salomatligini saqlashi, mehnat qilishi, o'zi va oilasi uchun yetarlicha turmush sharoitiga ega bo'lishining huquqiy kafolatlarini belgilovchi xalqaro huquqiy hujjatdir. Mazkur Konvensiya BMT Bosh Assambleyasi tomonidan 2006-yil 13-dekabrda qabul qilingan va 2008-yil 3-mayda kuchga kirgan. BMT ning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyasi XXI asrda qabul qilingan inson huquqlari to'g'risidagi birinchi

shartnomadir. 2021-yil fevral holatiga ko'ra, BMT ning 192 a'zo davlatidan 182 tasi ushbu xalqaro hujjatni ratifikatsiya qilgan. Konvensiya 50 ta moddadan iborat bo'lib, dunyodagi nogironligi bo'lgan shaxslar holatini tahlil qilishasosida qabul qilingan.

Qonunlar haqidasi o'zyurtilar ekan, eng avvalo, har bir insonni huquqlari to'g'risida gap ketadi. Qonunchilik palatasi tomonidan 2020-yil 22-iyulda qabul qilingan va Senat tomonidan 2020-yil 11-sentabrda ma'qullangan "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi qonun qabul qilindi. Ushbu qonunning tub tubida quyidagi asosiy masalalar haqida yoziladi:

- nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlarini ta'minlash sohasini tartibga solish;
- nogironligi bo'lgan shaxslarning davlat va jamiyat hayotida to'la huquqli tarzda ishtirok etishi uchun qulay shart-sharoitlar yaratish;
- fuqaroni nogironligi bo'lgan shaxs deb e'tirof etish, nogironligi bo'lgan shaxslarni reabilitatsiya va abilitatsiya qilish;
- nogironligi bo'lgan shaxslarning sog'lig'ini saqlash va ularga ijtimoiy yordam ko'rsatish;
- nogironligi bo'lgan shaxslarning ta'lim olishi, ushbu shaxslarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish;
- nogironligi bo'lgan shaxslarning mehnat qilishi va bandligini ta'minlash.

Yuqorida keltirilgan qonunning qisqacha mazmuni shundan iboratki, imkoniyati cheklangan shaxslar ham sog'lom insonlar singari haq-huquqlari davlat tomonidan muhofaza qilinadi. 2020-yil 28-iyulda Toshkentda O'zbekiston Respublikasi uchun BMTning "Nogironlar huquqlari to'g'risida" gi konvensiyasining kuchga kirishiga bag'ishlangan marosim bo'lib o'tdi. Bu anjuman O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan 2021-yil 22-fevral kuni BMT "Inson huquqlari" bo'yicha kengashning 46-sessiyasidagi nutqida ilgari surgan yana bir tashabbus amalga oshirilgani munosabati bilan tashkil etildi. Bu o'rinda gap 2021-yilda "Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyani (Nyu-York, 2006-yil 13-dekabr) ratifikatsiya qilish haqida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni qabul qilingani haqidabormoqda.

Bundan tashqari yana 2021-yil 30-31-mart kunlari Islom Hamkorlik Tashkiloti (IHT) komissiyasining 17-sessiyasi imkoniyati cheklangan shaxslar huquqlariga bag'ishlandi. Ushbu yig'ilish "Imkoniyati cheklangan shaxslar huquqlarini himoya qilish va rag'batlantirish" mavzusida bo'lib o'tdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari hamda Hukumat qarorlarida nogironligi bo'lgan shaxslarga davlat oliy ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilish bo'yicha bir qator imtiyozlar va qulayliklari yaratilgan.

Nogironligi bo'lgan shaxslar uchun bundan tashqari yana bir qancha imtiyozlar yaratilgan. Davlatimiz rahbari ham nogironligi bo'lgan shaxslar uchun yana bir qancha qonun va qarorlar qabul qilingan. Ular o'zlari uchun yaratilgan imkoniyatlardan samarali foydalanadilar. O'zlariga berilayotgan bilimlarni o'zlashtirishi biroz qiyin bo'lsa-da, o'zlari tanlagan biror bir sohani ustasi bo'lishga intiladi. Ular uchun yaratilgan oliy ta'limga qabul qilinishi ularning intilishlariga, o'z orzu-umidlarini ro'yobga chiqarishga harakat qilishadi. Hayotda hech qachon qoqilmaslikka, o'zlarini sevimli ishlari, sohalari bo'yicha yangidan yangi kashfiyotlar qilishga o'z bilimlarini sarflaydilar. Imkoniyati cheklangan insonlarni ko'rsangiz ularni imkoniyati cheklangan deb o'ylamaysiz. Ularni bir ko'rishdayoq mehringiz tushib qoladi. Mana shundan insonlarga bilim berish biroz mushkul hisoblanadi. Ammo bu insonlar ham kimningdir

yordamiga muhtoj. Ularga bilim berish savobli ish hisoblanadi. Men ham mana shunday insonlarga yordam berish uchun maxsus pedagogikaning surdopedagogika yo'nalishida tahsil olmoqdaman. Imkoniyati cheklangan bolalarga yana bir muhim yangiliklardan biri bu inklyuziv ta'limning joriy etilganidir. Inklyuziv ta'limda ular sog'lom bolalar singari oddiy maktabda o'qishadilar. Bu ham ularga yaratilgan imtiyozlardan biridir. Shunday ekan biz ham imkoniyati cheklangan insonlarga o'z qo'limizdan kelgancha yordam berishga harakat qilamiz. Barcha O'zbekiston Yoshlari bir kuchmiz va oldimizga qo'yilgan maqsadlarni birgalikda amalga oshirishga harakat qilamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Sh.N.Ibadullayeva. Inklyuziv ta'lim - imkoniyati cheklangan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlash //European Journal of Interdisciplinary Research and Development Volume-09 Nov. - 2022 Website: www.ejird.journalspark.org ISSN (E): 2720-5746 81-84.
2. Sh.N.Ibadullayeva. Zaif eshituvchi bolalarni nutqiy jihatdan tayyorlash oliyatining ahamiyati Uzbek Scholar Journal Volume- 10, Nov., 2022 www.uzbekscholar.com 205-208
3. Sh.N.Ibadullayeva. Yorqulova Risolat Otabek qizi Eshboboyeva Iroda A'zamjon qizi Logopediya yo'nalishi talabasi Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Otaxonova Sumbula Xudayor qizi Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi Eshitishida Nuqsoni Bo'lgan Shaxslarning Muloqoti Uchun Qilinayotgan Ishlar Amalda. PERIODICA. Journal of modern Philosophy, Social Sciences and Humanities. ISSN NO:2720-4030 Volume 12, November, 2022 227-229.
4. Sh.N.Ibadullayeva. Yorqulova Risolat Otabek qizi Eshboboyeva Iroda A'zamjon qizi Logopediya yo'nalishi talabasi Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti Otaxonova Sumbula Xudayor qizi Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi Alohida yordamga muhtoj bolalar otaxonovalarini psixologik va pedagogik jihatdan qo'llab quvvatlash. GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ) ISSN (E): 2347-6915 Vol. 10, Issue 11, Nov. (2022) 739-742.
5. Sh.N.Ibadullayeva Pedagogika desantura-ta'lim klasteri asosida inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirishning innavotsiyon mexanizmi sifatida Муғаллим ҳам узлуксиз билимлендириш илмий-методикалик журнал № 6/3. Nukus 2022y. 47,51.
6. Sh.N.Ibadullayeva Sh.F.Xabibullayeva R.S.Otajonova "O'zbekistonda inkluyziv ta'lim" *Международный современный научно-практический журнал "Научный импульс"* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 1 154,157.
- Sh.N.Ibadullayeva O'.Y.Axmadaliyeva "PEDAGOGIK DESANTURA" *Международный современный научно-практический журнал "Научный импульс"* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 1 151,153.
7. Sh.N.Ibadullayeva M.O'.Nuriddinova Inklyuziv ta'limning mohiyati *Международный современный научно-практический журнал "Научный импульс"* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 1 161,164.
8. Sh.N.Ibadullayeva S.E.Boqiyeva "Har kim o'z tili bilan tirik" *Международный современный научно-практический журнал "Научный импульс"* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 1 190,192.

9. Sh.N.Ibadullayeva, B.J.Bekchanova Bag'rikenglik, tenglik, integratsiya –“oq qamish” chellenchida *Международный современный научно-практический журнал “Научный импульс”* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 2 618,621.
10. Sh.N.Ibadullayeva, S.J.Muvassarova Mendan keyingi 1000 qadam seniki *Международный современный научно-практический журнал “Научный импульс”* № 5 (100) Декабрь 2022г. Часть 2 621,624.
11. .Monografiya.Sh.N.Ibadullayeva.“Ta’lim klasteri asosida inklyuziv ta’lim samaradorligini oshirish”,
<https://novateurpublication.com/index.php/np/catalog/book/158>
- 12 .Pulatova, D. A. (2022). The use of ict in classes on the development of audio perception and formation of pronunciation in children with hearing impairments. *Ijodkor o'qituvchi*, 2(19), 441-445.
- 13.Pulatova, D. A. Eshitishda nuqsoni bo 'lgan bolalarning o'quv faoliyatiga motivatsiyasini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalanish. *Экономика*, 514-517.
- 14.Usmanovna, Q. F., Azamkulovna, P. D., &Maxkamovna, M. D. (2022). Inklyuziv ta'limda kadrlar masalasi. O'zbekistonda fanlararo innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2(14), 834-842.
- 15.Azamkulovna, P.D. (2022). Bo'lajak o'qituvchi-defektologlarga ilmiy-tadqiqot faoliyatini olib borishni o'rgatish kasbiy faoliyatga tayyorgarlik ko'rish omili sifatida. *Scientific impulse*, 1(5), 413-418.

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИДА ИНКЛЮЗИВ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

Кўзиева С.А,

*Навоий Вилояти мактабгача ва мактаб таълими бошқармаси
Ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва психологик хизмат шўъба мудири.*

Ҳамроева З.,

Кармана туман мактабгача ва мактаб таълими бўлими методисти

Бугунги кунда мамлакатимизда катор ижтимоий ислохотлар олиб борилаётган пайтда умумтаълим мактабларимизда алоҳида таълим эҳтиёжи бўлган болалар соғлом ўқувчилар билан биргаликда таълим олиш имконияти яратилган. Ушбу ташаббус Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев томонидан БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгаши 46-сессиясидаги нутқида яъни Ногиронлик ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенцияни ратификация қилиш масаласига алоҳида эътибор қаратганлиги катта аҳамиятга эга. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган болаларга таълим-тарбия бериш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари” тўғрисидаги ПҚ-4860-сон қарори, Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 12 октябрдаги 638-сон қарорлари билан умумтаълим мактабларида **инклюзив таълим** тушунчаси кириб келди. Инклюзив таълимнинг мақсади-алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган ўқувчиларга умумтаълим мактабларида махсус восита ва методлар орқали мослаштирилган таълим муҳитини яратиш ҳамда касбга йўналтиришда ҳар томонлама методик ёрдам кўрсатишдан иборат.

2022-2023 ўқув йилида Кармана туман мактабгача ва мактаб таълими бўлими

**“TA'LIM TIZIMIDA YANGI METODIKALAR VA ULARDAN
FOYDALANISHNING AMALIY ASOSLARI” MAVZUSIDAGI**

**RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI**

2023 yil 25 aprel.

Texnik muharrir:

JalilovD.J.

«Qo'ldovli yangi obod» x/k matbaa bo'limida chop etildi.
Adadi 100 nusxa. Buyurtma №30. hajmi 366 bet. Format A5. 2023 yil.